MBN AU § 154 Processbeskrivning för framtagande av handlingsplan för gestaltad livsmiljö

Ärendenummer: MBN 2026/475

Arbetsutskottets förslag till miljö- och byggnämnden
Miljö- och byggnämnden beslutar att ta emot informationen.

Sammanfattning
Den nationella politiken för gestaltad livsmiljö beslutades 2018 och utgör idag en samlad svensk arkitekturpolicy. Politiken introducerade begreppet gestaltad livsmiljö som ett brett och sammanhållet kunskapsområde och sätter människans behov och livskvalitet i centrum för samhällsbyggandet genom att samla arkitektur, form, design, konst och kulturarv under en politik. Under 2025 och 2026 har politiken breddats nationellt genom Rådet för levande städer och regeringsskrivelsen ”Attraktiva platser”, som särskilt lyfter fram ett delat ansvar med fler röster, varsamt tillvaratagande av befintliga miljöer och människors behov av estetiskt tilltalande platser.

På Gotland hämtar arbetet sitt huvudsakliga uppdrag från den regionala Kulturplanen 2025–2028 (mål 8) med tre utpekade insatser: att satsa på kunskapsutveckling, att etablera samarbetsformer och att ta fram en handlingsplan. Arbetet leds av teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen i samarbete med kultur- och fritidsavdelningen vid regionstyrelseförvaltningen. Politikområdet gestaltad livsmiljö förankras även i utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040 och översiktsplanen, som båda betonar att väl gestaltade miljöer stärker livskvaliteten, öns attraktionskraft och näringslivets konkurrenskraft.

Ansvarig för Kulturplanens insatser och dess genomförande är teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen i samarbete med kultur- och fritidsavdelningen. Utgångspunkten är att det i Region Gotland redan finns relevanta kompetenser och strategiska ambitioner, men att det saknas former för hur dessa interagerar och hur ambitionerna omsätts i ordinarie verksamhet. Dessutom har teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen sedan tidigare ett politiskt uppdrag att ta fram en övergripande arkitekturstrategi för Region Gotland (Rf § 123 – Förstudie till Arkitekturstrategi för Region Gotland). Eftersom arkitekturfrågorna och arbetet med gestaltad livsmiljö har flera beröringspunkter föreslås att uppdragen framöver tar utgångspunkt i varandras förutsättningar och uppdrag.

Inför arbetet har en processbeskrivning för framtagande av handlingsplan gestaltad livsmiljö tagits fram och beskriver hur arbetet ska gå till. Processen är framtagen i samverkan mellan teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen samt kultur- och fritidsavdelningen. En processorganisation tillsätts därför med gemensamt ansvar från teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen och kultur- och fritidsavdelningen att driva arbetet framåt.

Dokumentet lyfts samtidigt för information även i regionstyrelsen.

Bedömning
Förvaltningen bedömer att ett strukturerat, strategiskt arbetssätt och en handlingsplan för gestaltad livsmiljö – gällande både stad och landsbygd – ger samhällsbyggnadsfrågorna större genomslag och är ett värdefullt bidrag till Region Gotlands arbete och riktning med våra gemensamma livsmiljöer. Förvaltningen ser därför positivt på att en processorganisation tillsätts med gemensamt ansvar från teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen och kultur- och fritidsavdelningen att driva arbetet framåt.

Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen föreslår att informationen tas emot.

Ärendets behandling under mötet
Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen föreslår miljö- och byggnämnden besluta att ta emot informationen.

Proposition
Ordförande ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse Processbeskrivning för framtagande av handlingsplan för gestaltad livsmiljö Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen daterad 2026-10-15
Processbeskrivning – Framtagande av handlingsplan för gestaltad livsmiljö daterad 2026-11-19
Kulturplan 2025-2028
Handlingsplan Kulturplan 2025-2028
Regionfullmäktige 2018-09-24, § 123